

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบ “ศาลคู่” คือให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดคดีแพ่งและคดีอาญาเท่านั้น ส่วนการวินิจฉัยชี้ขาดคดีปกครองนั้นให้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองซึ่งมีระบบศาล ระบบผู้พิพากษา และระบบวิธีพิจารณาแยกต่างหากจากระบบศาลยุติธรรม

ศาลปกครองเป็นศาลที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ซึ่งหมายถึงคดีพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเอกชนกรณีหนึ่ง และข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกันเองอีกกรณีหนึ่ง โดยที่ข้อพิพาทเหล่านี้เกิดจากการที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร หรือเป็นคดีอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรืออันเนื่องมาจากสัญญาทางปกครอง (อัคราทร จุฬารัตน, ม.ป.ป., หน้า 29) จึงทำให้เอกชนซึ่งได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำของรัฐมีสิทธิภาคีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ขอให้ศาลพิพากษาว่าการกระทำทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ หรือประโยชน์อันชอบธรรมของตนนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและขอให้เพิกถอนการกระทำนั้น หรือขอให้ไม่บังคับใช้การกระทำนั้นแก่กรณีของตน และ/หรือขอให้บังคับให้ฝ่ายปกครองชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตน แล้วแต่กรณี และในการดำเนินคดีปกครองในศาลปกครองนั้น มีระบบวิธีพิจารณาคดีของศาลปกครองซึ่งจะแตกต่างกับวิธีพิจารณาคดีในศาลแพ่ง

ในอดีตที่ผ่านมา ขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้น ศาลซึ่งได้รับมอบหมายให้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ได้แก่ ศาลยุติธรรม การฟ้องคดีแพ่งนั้นเมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้น เกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่ง หรือบุคคลใดจะต้องใช้สิทธิทางศาล บุคคลนั้นชอบที่จะเสนอคดีของตนต่อศาลส่วนแพ่ง ศาลแพ่งซึ่งเป็นองค์กรตุลาการจึงเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่พิพาทกันตามกฎหมายแพ่ง ซึ่งการดำเนินคดีในศาลแพ่งมีลักษณะสำคัญประการหนึ่งว่า คู่ความในคดีจะมีความเท่าเทียมกันในการดำเนินคดี กระบวนพิจารณาคดีแพ่งจึงเป็นผลสะท้อนโดยตรงจากกฎหมายสารบัญญัติที่คู่ความมีความเท่าเทียมกัน แต่

ในคดีปกครองนั้นมึลักษณะที่ตรงกันข้าม คู่ความไม่มีความเท่าเทียมกันแต่อย่างใด เนื่องจากคดีปกครองนั้นเป็นคดีที่พิพาทกันระหว่างเอกชนกับรัฐซึ่งคู่ความอยู่ในฐานะที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยรัฐอยู่ในฐานะที่เหนือกว่าเอกชน ซึ่งแตกต่างจากในคดีแพ่ง คดีแพ่งเป็นคดีที่พิพาทกันระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกัน โดยคู่ความอยู่ในฐานะที่เท่าเทียมกัน และในการดำเนินคดีในศาลแพ่งดังกล่าวจะมีระบบวิธีพิจารณาคดีที่บัญญัติหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของกระบวนการพิจารณา เป็นการกำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้กระบวนการพิจารณาดำเนินไปด้วยดี โดยได้กำหนดบทบาทหรืออำนาจหน้าที่ของศาล ของคู่ความ และรูปแบบวิธีการดำเนินการต่าง ๆ ที่ศาลและคู่ความจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ได้มาซึ่งการมีคำพิพากษาของศาลอันมีผลบังคับ

กระบวนการพิจารณาคดีแพ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนใหญ่ คือ ขั้นตอนเริ่มต้นซึ่งได้แก่ การฟ้องคดีต่อศาล ขั้นตอนกลาง ได้แก่ การพิจารณาและการสืบพยาน เป็นกระบวนการพิจารณาเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายของคดี และขั้นตอนสุดท้ายได้แก่การทำคำพิพากษา ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการพิจารณา

คำพิพากษาของศาล อาจกล่าวได้ว่า เป็นอำนาจโดยเฉพาะของศาล เป็นอำนาจในการสั่งการของรัฐที่มอบให้ศาล เพื่อเยียวยาแก้ไขความเสียหายหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้น จากการที่เอกชนมีความสัมพันธ์กันทางแพ่ง แม้คำพิพากษาดังกล่าวจะเป็นอำนาจโดยเฉพาะของศาล แต่อย่างไรก็ตาม การมีคำพิพากษาของศาลไม่ได้เป็นไปตามอำเภอใจ ศาลต้องมีคำพิพากษาโดย มีเหตุผลตามกฎหมาย และต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่ง ที่บัญญัติบทบาทหรืออำนาจหน้าที่ของศาลไว้ในการทำคำพิพากษาของศาล และระบบกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่งมีลักษณะที่สำคัญประการหนึ่ง คือ อำนาจของศาลจะถูกจำกัดโดยสิทธิต่าง ๆ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของคู่ความ หรือโดยหลักที่เรียกว่า “หลักความประสงค์ของคู่ความ ” (Le principe dispositif หรือ The dispositif system) อันเป็นหลักดั้งเดิมหลักหนึ่ง ซึ่งได้รับการยอมรับเป็นการทั่วไปไม่ว่าจะเป็นวิธีพิจารณาความแพ่งในระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common law) หรือในระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil law) ก็ตาม ตามหลักนี้ คู่ความมีอำนาจเต็มที่ในการต่อสู้คดีในทางกฎหมายสารบัญญัติและสิทธิในกระบวนการพิจารณา และมีสิทธิที่จะเลือกได้โดยอิสระว่าจะใช้หรือไม่ใช้สิทธิเหล่านั้น จากหลักความประสงค์ของคู่ความ ตามหลักนี้ ศาลในประเทศตะวันตกจึงยึดถือหลักการว่าจะไม่พิพากษาเกินสิ่งที่คู่ความร้องขอ ทั้งนี้ ตามหลักกฎหมายเก่าแก่ที่ว่า “Ne eat judex ultra vextra petita partium” (วรรณชัย บุญบำรุง, ธนกร วรปรัชญากุล และสิริพันธ์ พลรบ, 2549, หน้า 75) ส่วนประเทศไทยก็มีหลักทำนองเดียวกันนี้บัญญัติไว้เช่นกัน ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142

มาตรา 142 คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่ชี้ขาดคดีต้องตัดสินตามข้อหาในคำฟ้องทุกข้อ แต่ห้ามมิให้พิพากษาหรือทำคำสั่งให้สิ่งใด ๆ เกินไปกว่าหรือนอกจากที่ปรากฏในคำฟ้อง เว้นแต่

(1) ในคดีฟ้องเรียกอสังหาริมทรัพย์ ให้ฟังเข้าใจว่าเป็นประเภทเดียวกับฟ้องขอให้ ชับไล่จำเลย ถ้าศาลพิพากษาให้โจทก์ชนะคดี เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้จับไล่จำเลย ก็ได้ คำสั่งเช่นนี้ให้ใช้บังคับตลอดถึงวงศ์ญาติทั้งหลายและบริวารของจำเลยที่อยู่บนอสังหาริมทรัพย์นั้น ซึ่งไม่สามารถแสดงอำนาจพิเศษให้ศาลเห็นได้

(2) ในคดีที่โจทก์ฟ้องเรียกทรัพย์ใด ๆ เป็นของตนทั้งหมด แต่พิจารณาได้ความว่า โจทก์ควรได้แต่ส่วนแบ่ง เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลจะพิพากษาให้โจทก์ได้รับแต่ส่วนแบ่งนั้นก็

(3) ในคดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ชำระเงินพร้อมด้วยดอกเบี้ยจนถึงวันฟ้อง เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลจะพิพากษาให้จำเลยชำระดอกเบี้ยจนถึงวันที่ได้ชำระเสร็จตามคำพิพากษาก็ได้

(4) ในคดีที่โจทก์ฟ้องเรียกค่าเช่าหรือค่าเสียหายอันเนื่องคำนวณถึงวันฟ้อง เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลจะพิพากษาให้ชำระค่าเช่าและค่าเสียหายเช่นว่านี้จนถึงวันที่ได้ชำระเสร็จตามคำพิพากษาก็ได้

(5) ในคดีที่อาจยกข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนขึ้นอ้างได้นั้น เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลจะยกข้อเหล่านั้นขึ้นวินิจฉัยแล้วพิพากษาคดีไปก็ได้

(6) ในคดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ชำระเงินพร้อมด้วยดอกเบี้ยซึ่งมิได้มีข้อตกลงกำหนดอัตราดอกเบี้ยกันไว้ เมื่อศาลเห็นสมควร โดยคำนึงถึงเหตุสมควรและความสุจริตในการรู้ความหรือการดำเนินคดีศาลจะพิพากษาให้จำเลยชำระดอกเบี้ยในอัตราที่สูงขึ้นกว่าที่โจทก์มีสิทธิได้ตามกฎหมาย แต่ไม่เกินร้อยละสิบห้าต่อปีนับตั้งแต่วันฟ้องหรือวันอื่นหลังจากนั้นก็

จะเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 วรรคหนึ่ง วางหลักการที่สำคัญไว้ 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง ศาลต้องพิพากษาคดีตามข้อหาในคำฟ้องทุกข้อ และ ประการที่สอง ศาลจะพิพากษาหรือทำคำสั่งให้สิ่งใด ๆ เกินไปกว่าหรือนอกจากที่ปรากฏ ในคำฟ้องไม่ได้ ซึ่งหมายความว่า ศาลต้องไม่พิพากษาเกินไปกว่าที่โจทก์มีคำขอมาในท้ายคำฟ้อง เมื่อโจทก์มีคำขอมาอย่างไร ศาลต้องพิพากษาให้อย่างนั้นตามความประสงค์ของกลุ่มความ ฉะนั้น ในเวลาที่ศาลจะพิพากษาคดีศาลต้องพิจารณาในตอนท้ายของคำฟ้องว่าโจทก์มีคำขอว่าอย่างไร ศาลก็ต้องพิพากษาไปตามคำขอนั้น จะพิพากษาให้มากกว่าที่โจทก์ขอไว้ไม่ได้ ตัวอย่างเช่น โจทก์ขอดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี หรือไม่ได้ขอมามาก ศาลจะพิพากษาให้จำเลยชำระดอกเบี้ยมากกว่าร้อยละ 15 ต่อปี หรือให้จำเลยชำระดอกเบี้ยทั้งที่โจทก์ไม่ได้ขอมามากในคำขอ ท้ายฟ้องไม่ได้ ถือว่าเป็นการพิพากษาเกินคำขอ

จากบทบัญญัติดังกล่าว และจากบรรทัดฐานคำพิพากษาศาลฎีกาที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็น

ว่า ศาลแพ่งยึดถือตามหลักดังกล่าว กล่าวคือ ศาลจะพิพากษาเกินไปกว่าหรือนอกจากที่ปรากฏในคำฟ้องไม่ได้ เป็นบรรทัดฐานสำคัญในการทำคำพิพากษาของศาล

แม้บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งดังกล่าว จะเป็นหลักการ ที่สำคัญหลักการหนึ่งในการทำคำพิพากษาของศาลในคดีแพ่ง แต่หลักการดังกล่าวแตกต่างจาก การกำหนดคำบังคับในคำพิพากษาของศาลปกครอง เมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด พบว่ามีแนวโน้มว่าศาลมีอำนาจพิพากษาเกินไปกว่าหรือนอกจากที่ปรากฏในคำฟ้องได้ เมื่อสิทธิ นั้นเป็นสิทธิที่ผู้ยื่นควรได้รับ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าคำพิพากษาศาลฎีกาไม่สอดคล้องกับคำพิพากษา ศาลปกครองสูงสุด ความแตกต่างดังกล่าวปรากฏตามมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล ปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 มาตรา 72 ที่บัญญัติว่าในการพิพากษาคดี ศาล ปกครองมีอำนาจกำหนดคำบังคับอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) สั่งให้เพิกถอนกฎหรือคำสั่งหรือสั่งห้ามการกระทำทั้งหมดหรือบางส่วนในกรณีที่มี การฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตาม มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1)

(2) สั่งให้หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตาม หน้าที่ภายในเวลาที่ศาลปกครองกำหนดในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

(3) สั่งให้ใช้เงินหรือให้ส่งมอบทรัพย์สินหรือให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการ โดย จะกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขอื่นๆ ไว้ด้วยก็ได้ ในกรณีที่มีการฟ้องเกี่ยวกับการกระทำละเมิด หรือความรับผิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการฟ้องเกี่ยวกับสัญญาทาง ปกครอง

(4) สั่งให้ถือปฏิบัติต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องในกรณีที่มีการฟ้องให้ ศาลมีคำพิพากษาแสดงความเป็นอยู่ของสิทธิหรือหน้าที่นั้น

(5) สั่งให้บุคคลกระทำการหรือละเว้นกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้เป็นไปตาม กฎหมาย

ในการมีคำบังคับตามวรรคหนึ่ง (1) ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดว่าจะให้มีผลย้อนหลัง หรือไม่ย้อนหลังหรือมีผลไปในอนาคตถึงขณะใดขณะหนึ่งได้หรือจะกำหนดให้มีเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ ทั้งนี้ตามความเป็นธรรมแห่งกรณี

ในกรณีที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนกฎให้มีการประกาศผลแห่ง คำพิพากษาดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา และให้การประกาศดังกล่าวมีผลเป็นการเพิกถอนกฎนั้น ในกรณีที่ศาลปกครองมีคำบังคับให้ผู้ใดชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สินตามคำพิพากษา

ถ้าผู้นั้นไม่ชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สิน ศาลปกครองอาจมีคำสั่งให้มีการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของบุคคลนั้นได้

ในกรณีที่ศาลปกครองมีคำสั่งบังคับตามวรรคหนึ่ง (5) หรือตามวรรคสี่ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ โดยอนุโลม

ในการพิพากษาคดี ให้ศาลปกครองมีคำสั่งคืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนตามส่วนของการชนะคดี

จากบทบัญญัติดังกล่าว ทำให้เกิดเป็นประเด็นที่น่าสนใจ กล่าวคือ ในการพิพากษาคดี ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดคำสั่ง แต่คำสั่งดังกล่าวจะกำหนดอย่างไรให้สอดคล้องกับคำพิพากษาของศาล ในเมื่อศาลปกครองมีอำนาจพิพากษาเกินไปกว่าหรือนอกจากที่ปรากฏในคำฟ้อง จึงเป็นประเด็นปัญหาที่น่าสนใจศึกษาว่าการกำหนดคำสั่งในคำพิพากษาของศาลปกครองควรเป็นไปในทิศทางใดบ้างเพื่อให้เกิดความชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรมที่สุดก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม และเป็นบรรทัดฐานในทิศทางเดียวกัน

ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาการกำหนดคำสั่งในคำพิพากษา เป็นปัญหาสำคัญที่ควรหยิบยกเพื่อเสนอแนะให้มีกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมาย ให้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดคำสั่งในคำพิพากษา
2. เพื่อศึกษาประวัติ แนวคิด ทฤษฎีหลักการเกี่ยวกับการกำหนดคำสั่งในคำพิพากษา
3. เพื่อศึกษาการกำหนดคำสั่งในคำพิพากษตามกฎหมายของไทย และต่างประเทศ
4. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การกำหนดคำสั่งในคำพิพากษาของศาลปกครอง
5. เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดคำสั่งในคำพิพากษาของ

ศาลปกครอง

สมมติฐานของการศึกษา

ในการพิพากษาคดี ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดคำสั่งตามที่บัญญัติในมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 เมื่อกรณีรับฟังข้อเท็จจริงได้ตามฟ้องศาลปกครองอาจมีคำพิพากษานอกเหนือจากคำขอของผู้ฟ้องคดีแต่เกี่ยวเนื่องอย่างใกล้ชิดกับคำขอได้ เพราะผู้ฟ้องคดีอาจไม่ทราบหรือไม่เข้าใจว่าการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายที่เกิดขึ้นควรขอให้ศาลออกคำสั่งอย่างไร ดังนั้น การกำหนดคำสั่งในคำพิพากษาของศาลปกครองจึงควรมีคำพิพากษานอกเหนือจากคำขอของผู้ฟ้องคดีแต่เกี่ยวเนื่องอย่างใกล้ชิดกับคำ

ขอได้

ขอบเขตของการศึกษา

ผู้วิจัยทำการศึกษาวเคราะห์ขอบเขตของการกำหนดคำบังคับในคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีศาลปกครอง พ.ศ. 2542 เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดคำบังคับในคำพิพากษา ในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับคำบังคับกรณีเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง และคำบังคับกรณีคืนค่าธรรมเนียมศาล กรณีให้ชดใช้ดอกเบี้ย และกรณีให้ชดใช้ค่าเสียหาย รวมทั้งบทความทางวิชาการของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังทำการศึกษาตัวบทกฎหมายในเรื่องการกำหนดคำบังคับในคำพิพากษาของต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เป็นต้น

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการค้นคว้าและวิจัยแบบเอกสาร โดยค้นคว้าจากหนังสือ บทความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คำพิพากษาศาลฎีกา คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด งานวิจัย วิทยานิพนธ์ รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่ปรากฏอยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความเป็นมาและความสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับในคำพิพากษา
2. ทำให้ทราบประวัติ แนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับในคำพิพากษา
3. ทำให้ทราบกฎหมายของไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับในคำพิพากษา
4. ทำให้วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับในคำพิพากษา
5. ทำให้ทราบแนวทางและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับในคำพิพากษา

นิยามศัพท์

คำบังคับ หมายความว่า คำสั่งของศาลซึ่งออกเพื่อสั่งให้คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดีปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

คำพิพากษาศาลปกครอง หมายความว่า คำวินิจฉัยของตุลาการศาลปกครองที่ตัดสินประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีโดยใช้หลักกฎหมายที่บัญญัติไว้ ประกอบด้วยเหตุผลในคำวินิจฉัย และเหตุผลในข้อกฎหมายชี้ขาดเพื่อให้สามารถยุติปัญหาข้อพิพาทได้ด้วยความเป็นธรรม

อำนาจในการกำหนดค่าบังคับ หมายความว่า ถ้าศาลได้พิพากษาหรือมีคำสั่งอย่างใดที่จะต้องมีการบังคับคดี ให้ศาลมีค่าบังคับกำหนดวิธีที่จะปฏิบัติตามค่าบังคับในวันที่ย่านคำพิพากษา